Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o a) Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i vijeća o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima

(COM(2018) 378 final – 2018/203 (COD))

i o b) Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena”)

(COM(2018) 379 final – 2018/204 (COD))

(2019/C 62/09)

Izvjestitelj: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Zahtjev za savjetovanje:	a) Europski parlament, 10.9.2018.
	b) Europski parlament, 10.9.2018.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	2.10.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	17.10.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	538
Rezultat glasovanj	184/0/9
(za/protiv/suzdržani):	

1. **Zaključci i preporuke**

1.1. EGSO pozorno prima na znanje prijedloge Komisije za izmjenu Uredbe o izvođenju dokaza i Uredbe o dostavi pismena.

1.2. EGSO poziva Komisiju da uzme u obzir napomene iznesene u ovom dokumentu o njezinim prijedlozima, a posebice napomene u točkama 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 6.3, 6.4 i 6.6, jer se bez istinskog pravosudnog područja ne mogu u potpunosti uživati slobode jedinstvenog tržišta.

2. **Kontekst**

2.1. U cilju uspostave područja slobode, sigurnosti i pravde u Europskoj uniji (EU) člankom 81. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđuju se temelji razvoja tzv. pravosudne suradnje u građanskim stvarima s prekograničnim implikacijama, pri čemu se EU-u dodjeljuju ovlasti za usvajanje mjera za usklađivanje zakona i drugih propisa država članica.

2.2. Utvrđuje se zakonska odredba da se, kada je to potrebno za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, usvajaju mjere čiji je cilj osigurati uzajamno priznavanje i izvršenje presuda i odluka u izvansudskim predmetima među državama članicama, kao i suradnju pri izvođenju dokaza.

2.3. Radi reguliranja pravosudne pomoći među državama članicama EU je sustave utvrđene u haškim konvencijama zamijenio donošenjem sljedećih pravnih instrumenata:

2.3.1. Uredba Vijeća (EZ) br. 1206/2001 ([1]) o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima (u daljnjem tekstu „Uredba o izvođenju dokaza”), koja se primjenjuje u svim državama članicama osim Danske.

2.3.2. Tom se uredbom uspostavlja sustav na razini EU-a za izravno i brzo slanje i izvršenje zahtjeva za izvođenje dokaza među sudovima te se utvrđuju precizna pravila o obliku i sadržaju tih zahtjeva. Njome se uvodi sustav izravnog bilateralnog kontakta među sudovima kojim se zamjenjuje prethodni sustav u kojem su se zahtjevi suda jedne države članice slali središnjem tijelu druge države članice.

2.3.3. Uredba (EZ) br. 1393/2007 ([2]) Europskog parlamenta i Vijeća o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima (u daljnjem tekstu „Uredba o dostavi pismena”), koja se primjenjuje u svim državama članicama ([3]).

2.3.4. Ta se uredba primjenjuje u građanskim ili trgovačkim stvarima kada sudsko ili izvansudsko pismeno mora biti poslano iz jedne države članice u drugu radi njegove dostave. Međutim, ne primjenjuje se na porezne, carinske ili administrativne stvari niti na odgovornost države za postupanje ili nepostupanje pri izvršavanju državnih ovlasti (*acta jure imperii*).

2.4. EGSO se oduvijek zalaže za uspostavu zajedničkog područja slobode, sigurnosti i pravde u EU-u, što, među ostalim, uključuje usvajanje mjera u području pravosudne suradnje i u građanskim stvarima. Te su mjere nužne kako se građane i poduzeća ne bi spriječilo ili obeshrabrilo u ostvarivanju prava zbog neusklađenosti ili složenosti pravosudnih sustava država članica.

2.5. U svakom slučaju, za uspostavu europskog pravosudnog područja nužno je poboljšati suradnju među sudovima, što podrazumijeva jednostavnije i brže postupke kako bi se otklonili nedostaci i kašnjenja.

3. **Prijedlozi Komisije**

3.1. Cilj je Komisijinih prijedloga izmijeniti dvije postojeće uredbe u području izvođenja dokaza i dostave pismena.

3.2. *Prijedlog o izmjeni Uredbe o izvođenju dokaza*

3.2.1. Prijedlogom se želi poboljšati funkcioniranje područja slobode, sigurnosti i pravde te unutarnjeg tržišta poboljšanjem i ubrzanjem prekograničnog izvođenja dokaza.

3.2.2 Nastoji se Uredbu prilagoditi tehničkom razvoju, uz iskorištavanje prednosti digitalizacije, obvezu da se komunikacija i razmjena dokumenata automatski obavljaju elektroničkim putem te poštovanje zaštite podataka i privatnosti, pri čemu to ni u kojem slučaju ne smije narušiti postupovna prava stranaka. U tu svrhu, sustav bi trebao uvesti decentraliziranu strukturu koja će omogućiti izravnu komunikaciju između krajnjih korisnika.

3.2.3 Prijedlogom se promiče uporaba modernih sredstava za izvođenje dokaza kao što su videokonferencije ako se osoba koja se treba saslušati nalazi u drugoj državi članici. Nastoji se osigurati primjerenije, češće i brže neposredno izvođenje dokaza pri saslušavanju svjedoka ili stručnjaka odnosno ispitivanju stranaka kada te osobe imaju boravište u drugoj državi članici.

3.2.4 Uklanjaju se pravne prepreke prihvaćanju elektroničkih (digitalnih) dokaza. Prijedlogom se utvrđuje uzajamno priznavanje digitalnih dokaza. Time će se smanjiti opterećenje građana i poduzeća u postupcima te će se ograničiti slučajevi u kojima se elektronički dokazi odbacuju.

3.2.5. Predlaže se rješenje problema različitih tumačenja izraza „sud”, koji trenutačno nije definiran u Uredbi o izvođenju dokaza. Prijedlogom se nastoje otkloniti nesigurnosti u tom pogledu.

([1]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. (SL L 174 od 27.6.2001., str. 1.).

([2]) Uredba (EZ) br. 1393/2007 od 13. studenog 2007. o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1348/2000 (SL L 324 od 10.12.2007., str. 79.).

([3]) U skladu s tzv. usporednim sporazumom s Danskom (SL L 300 od 17.11.2005., str. 55.). U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 Ugovora Ujedinjena Kraljevina i Irska obavijestile su da žele sudjelovati u donošenju i primjeni tih dviju uredbi.

3.2.6. Prijedlog je u skladu s drugim instrumentima EU-a u području pravosudne suradnje u građanskim stvarima te se njime ne dovodi u pitanje razmjena informacija među tijelima u području priznavanja i izvršenja u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću ([4]) kao ni u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja ([5]), čak i ako te informacije imaju dokaznu vrijednost, pa tijelo koje podnosi zahtjev može slobodno odabrati najprikladniju metodu.

3.2.7. Regulira se mogućnost da diplomatski ili konzularni predstavnici jedne države članice mogu, na državnom području druge države članice i unutar područja u kojem obavljaju svoje dužnosti, izvoditi dokaze bez prethodnog zahtjeva središnjem ili nadležnom tijelu dotične države članice.

3.2.8. Kako bi se osiguralo uzajamno priznavanje digitalnih dokaza, dokazima koji su izvedeni u državi članici u skladu s njezinim pravom ne bi se smjela uskratiti njihova dokazna vrijednost samo zbog njihove digitalne prirode.

3.2.9. Radi izmjene standardnih obrazaca iz priloga ili njihova ažuriranja predviđeno je delegiranje ovlasti Komisiji u skladu s člankom 290. UFEU-a.

3.3. *Uredba o dostavi pismena*

3.3.1. Glavni je cilj njezinih pravila utvrditi jedinstvene kanale za slanje pismena iz jedne države članice u drugu radi njihove dostave u toj drugoj državi članici. U tu se svrhu posebno korisnim pokazalo iskustvo u okviru provedbe važeće Uredbe i sudske prakse Suda Europske unije na tom području.

3.3.1.1. Mijenja se njezino područje primjene, iako se zadržava sadašnji tekst odredbe o izvansudskim pismenima. S druge strane, u vezi sa sudskim pismenima, Uredba se primjenjuje u svim situacijama u kojima primatelj ima boravište u drugoj državi članici.

3.3.1.2. Taj novi režim, prema kojem su svi slučajevi dostave pismena ako adresat ima boravište u drugoj državi članici obvezno regulirani, primjenjuje se samo na dostavu pismena kojima se pokreće postupak odnosno dostavu poziva. U daljnjim slučajevima dostave sudskih pismena tijekom sudskog postupka dodatna je zaštita manje važna.

3.4. Komunikacija i razmjena pismena među tijelima koja ih šalju i zaprimaju provodi se elektroničkim putem preko decentraliziranog IT sustava koji čine nacionalni IT sustavi međusobno povezani sigurnom i pouzdanom komunikacijskom infrastrukturom, iako postoji mogućnost upotrebe alternativnih (tradicionalnih) sredstava komunikacije u slučaju nepredviđenog i iznimnog prekida u radu IT sustava.

3.5. Propisuje se da države članice moraju pružiti pomoć pri utvrđivanju boravišta primatelja u drugoj državi članici, za što se utvrđuju tri različite mogućnosti:

— pravosudna pomoć putem tijela koja određuju države članice;

— omogućavanje pristupa javnim registrima boravišta putem portala e-pravosuđe;

— pružanje detaljnih informacija putem portala e-pravosuđe o dostupnim alatima za pronalaženje osoba na njihovu državnom području.

3.6. Od stranih stranki u postupku može se zahtijevati da imenuju zastupnika za dostavu pismena u postupku u državi članici u kojoj se postupak vodi.

3.7. Poboljšava se postupak u pogledu prava adresata na odbijanje primitka pismena ako ono nije sastavljeno na odgovarajućem jeziku ili prevedeno na takav jezik.

3.8. Prijedlogom se obvezuje pružatelje poštanskih usluga da upotrebljavaju posebnu povratnicu (potvrdu o primitku) pri dostavi pismena poštom u skladu s Uredbom. Uvodi se i minimalni standard u pogledu osoba koje se mogu smatrati prihvatljivim „zamjenskim primateljima” ako pružatelj poštanskih usluga ne može pismeno uručiti adresatu osobno.

([4]) Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenog 2003. (SL L 338 od 23.12.2003., str. 1.).
([5]) Uredba Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. (SL L 7 od 10.1.2009., str. 1.).

3.9. Prijedlogom se uvodi elektronička dostava pismena kao dodatni alternativni način dostave u skladu s Uredbom.

3.10. U slučaju nepojavljivanja tuženika uvode se dvije bitne novosti:

a) sud pred kojim je pokrenut postupak obvezan je poslati upozorenje o datumu pokretanja postupka ili o presudi zbog ogluhe na dostupni korisnički račun tuženika;

b) utvrđuje se jedinstveni rok od dvije godine od datuma donošenja presude zbog ogluhe u kojem je moguće izvanredno oslobađanje od pravnih posljedica isteka roka za ulaganje žalbe u svrhu osporavanja priznavanja i izvršenja te presude u drugoj državi članici.

4. **Opće napomene**

4.1. EGSO pozdravlja prijedloge Komisije za izmjenu Uredbe o izvođenju dokaza i Uredbe o dostavi pismena jer se njima olakšava integracija država članica na području pravosuđa utvrđivanjem jedinstvenih kanala u području primjene svake uredbe.

4.2. Oba prijedloga doprinose poboljšanju pravosudne suradnje u EU-u, utemeljene na načelu uzajamnog priznavanja presuda (članak 81. UFEU-a), jačanju područja slobode, sigurnosti i pravde (članak 3. stavak 2. i članak 67. UFEU-a) te uspostavi unutarnjeg tržišta (članak 26. UFEU-a).

4.3. Ukratko, donošenje i provedba regulatornog okvira koji je predložila Komisija trebali bi objektivno doprinijeti otklanjanju različitih nevidljivih prepreka koje izravno utječu na život svih građana – državljana država članica i osoba s boravištem u EU-u – i na trgovački promet poduzeća koja posluju u EU-u.

4.4. Kako bi se osigurali pristup pravosuđu i pravedno suđenje, neophodno je da se odredbe ta dva prijedloga primjenjuju u sudskim postupcima s prekograničnim implikacijama i da se na odgovarajući način provode.

4.5. Prijedlozi su u skladu i sa strategijom digitalnog tržišta u kontekstu e-uprave, osobito u vezi s potrebom donošenja mjera za modernizaciju javne uprave i postizanje prekogranične interoperabilnosti, što olakšava interakciju s građanima.

4.6. Prijedlozima se povećava pravna sigurnost, a time se pomaže izbjeći kašnjenja i nepotrebne troškove za građane, poduzeća i javne uprave te se ispravljaju nedostaci u zaštiti postupovnih prava stranaka, u okviru nastojanja da se spriječi nezaštićenost u skladu s tzv. načelom jednakosti oružja.

4.7. Valja napomenuti da odredba o delegiranim aktima za ažuriranje i izmjenu priloga obaju prijedloga uredbi nije u skladu s dugotrajnim stajalištem EGSO-a ([6]) u tom pogledu s obzirom na to da se prijedlogom predviđa neodređeno vrijeme trajanja delegirane ovlasti, bez obzira na zahtjev da se donošenje delegiranih akata vremenski ograniči.

4.8. Naposljetku, EGSO smatra da se bez istinskog pravosudnog područja ne mogu u potpunosti uživati slobode jedinstvenog tržišta.

5. **Opće napomene o Uredbi o izvođenju dokaza**

5.1. Predloženom izmjenom Uredbe o izvođenju dokaza nastoji se potaknuti upotreba elektroničke komunikacije među dotičnim nadležnim tijelima nauštrb skuplje i sporije papirnate komunikacije, kao i korištenje videokonferencija za saslušanje osoba u drugoj državi članici, pri čemu to ni u kojem slučaju ne smije narušiti postupovna prava stranaka.

5.2. Iako Prijedlog počiva na pretpostavci učinkovitog postupanja predmetnih sudova, uz dužnu pažnju, te strogog poštovanja načela lojalne suradnje i uzajamnog priznavanja, pri čemu se potonje izričito navodi kako bi se spriječilo uskraćivanje dokazne vrijednosti digitalnih dokaza (četvrta uvodna izjava i članak 18.a Prijedloga), njime se ne utvrđuju odredbe u slučaju odbijanja zahtjeva od strane suda kojemu je upućen zbog:

([6]) SL C 288 od 31.8.2017., str. 29.; SL C 345 od 13.10.2017., str. 67.

— nepotrebne odgode

— nepostojanja obrazloženja ili

— nedostatnog obrazloženja.

Ti slučajevi u praksi podrazumijevaju nemogućnost pristupa djelotvornoj sudskoj zaštiti te bi se trebalo iznaći rješenje kako bi se izbjegli.

5.2.1. Ta je okolnost važna s obzirom na trenutačno stanje prava Unije, u skladu s kojim bi se samo odbijanje suda pred kojim se predmet vodi i koji je Sudu Europske unije dužan uputiti prethodno pitanje moglo smatrati teškim kršenjem obveza države članice proizašlih iz prava Unije ([7]).

5.2.2. Brojni su slučajevi u kojima sud kojemu je zahtjev upućen može teško povrijediti prava stranaka ako ne surađuje uz dužnu pažnju, osobito u pogledu privremene zaštite, pozivajući se na nacionalni suverenitet, nacionalnu sigurnost, javni poredak itd. (vidjeti članak 4. stavak 2. UEU-a) ili u slučaju razlika proizašlih iz različite postupovne prakse u državama članicama.

5.2.3. Potonji se slučaj odnosi, primjerice, na predraspravno predočavanje dokaza (eng. *pre-trial discovery*) s obzirom na to da se člankom 23. Haške konvencije od 18. ožujka 1970. o izvođenju dokaza u inozemstvu u građanskim ili trgovačkim stvarima državama članicama omogućuje da, pozivajući se na suverenitet, odbiju zamolnice izdane u preliminarnoj fazi postupka (nakon pokretanja postupka pred sudom, ali prije početka suđenja).

5.2.4. Važeća Uredba (EZ) br. 1206/2001, iako se izričito njime ne bavi, isključuje to pitanje iz svog područja primjene, kao što proizlazi iz Izjave Vijeća 54/01 od 4. srpnja 2001. (dok. 10571/01, str. 1.).

5.2.5. Nepotrebna odgoda može ponekad biti posljedica nedovoljne tehničke osposobljenosti tijela kojima je zahtjev upućen ili neispravnosti tehnološke infrastrukture. Kako bi se ti slučajevi spriječili i otklonili u najvećoj mogućoj mjeri, Prijedlogom bi se trebala predvidjeti odredba kojom će se od država članica zahtijevati da osiguraju digitalno ažuriranje svojih sudova i primjerenost tehnološke infrastrukture.

5.3. S druge strane, određene odredbe Prijedloga trebale bi biti konkretnije. Primjerice, u članku 1. stavku 4. utvrđuje se restriktivna definicija „suda”: „svako pravosudno tijelo u državi članici koje je nadležno za izvođenje dokaza” u skladu s Uredbom.

5.3.1. Iako bi ta definicija mogla uključivati javne ovjeritelje (npr. javne bilježnike), njome nisu obuhvaćena arbitražna tijela privatne naravi, bilo da je riječ o arbitraži na području ulaganja, trgovine ili potrošača bilo da je posrijedi neko drugo arbitražno tijelo koje se bavi drugim područjem.

5.3.2. Na taj se način ne uzima u obzir velika važnost arbitražnih tijela u trgovačkom i gospodarskom prometu država članica i u trećim zemljama.

5.3.3. U vezi s njima mogući su litispendencija ili problemi povezani s provedbom njihovih odluka od strane tijela država članica kojima je zahtjev upućen (npr. *anti-suit injunction*), koji bi mogli uzrokovati pravnu nesigurnost.

5.3.4. Ta restriktivna definicija „suda” svakako je u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, koji arbitražnim tijelima privatne naravi obično ne priznaje status „suda” ([8]).

5.3.5. EGSO smatra da bi automatska primjena te sudske prakse Suda na predmetnom području mogla dovesti do nepriznavanja odluka arbitražnih sudova ili odbijanja suradnje od strane suda kojemu je zahtjev upućen, što bi, u određenim okolnostima, moglo zainteresirane strane ostaviti bez zaštite.

([7]) Vidjeti Mišljenje nezavisnog odvjetnika Watheleta u predmetu C-416/17, Europska komisija protiv Francuske Republike, točke 95–103.

([8]) Primjerice, u sljedećim predmetima: Nordsee, 102/81 (1982.), točke 10–13.; Eco Swiss, C-126/97 (1999.), točka 34.; Denuit i Cordier, C-125/04 (2005.), točka 13.; Gazprom, C-536/13 (2015.), točka 36.; Achmea, C-284/16 (2018.), točke 45–49. itd.

5.3.6. Međutim, iz razmatranja treba izuzeti odredbe o arbitraži između ulagača i države iz bilateralnih ugovora o ulaganju s obzirom na to da nisu u skladu s pravom Unije i nemaju pravni učinak jer su zbog preklapanja s pravilima jedinstvenog tržišta i diskriminacije među ulagačima u EU-u nezakonite, u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije u presudi u predmetu „Achmea” ([9]).

5.4. S druge strane, člankom 17.b diplomatskim ili konzularnim predstavnicima određene države članice omogućava se izvođenje dokaza bez prethodnog zahtjeva na području druge države članice u kojoj su akreditirani. Ta je ovlast ograničena na saslušanje ili ispitivanje državljana države članice koju predstavljaju bez prisile u okviru sudskog postupka za koji je nadležan sud te države članice.

5.5. Prijedlogom predviđene zadaće koje u okviru pravosudne pomoći izvršavaju ti službenici trebale bi se moći proširiti kako bi se prilagodile stvarnim okolnostima u EU-u, posebice u kontekstu slobodnog kretanja i boravka državljana država članica i slobode poslovnog nastana. Shodno tomu, mjerama koje ti službenici provode mogli bi se obuhvatiti i strani državljani, i to bez prethodnog odobrenja, ili sami državljani države primateljice uz odobrenje te države.

5.6. Vrlo je važno, s čime se EGSO slaže, utvrditi obvezu pružanja pomoći državi članici koja upućuje zahtjev u pronalasku boravišta osobe kojoj se treba dostaviti sudsko ili izvansudsko pismeno u drugoj državi članici primateljici ako je boravište nepoznato.

5.7. S druge strane, u kontekstu prijedloga koji razmatramo nameće se Agenda EU-a za pravosuđe za 2020., čiji je cilj ojačati temeljna prava, uključujući postupovna prava u građanskim stvarima.

5.8. U tom se pogledu u predloženim mjerama digitalizacije uzimaju u obzir zahtjevi u vezi sa zaštitom podataka i privatnosti u sustavu elektroničke razmjene između predmetnih sudova, npr. uspostava unaprijed utvrđene skupine korisnika (samo sudovi i pravosudna tijela država članica).

5.9. Međutim, iako se predviđa da će u budućnosti pokušaja napada na predmetnu elektroničku infrastrukturu biti sve više, uz mogućnost povećanja tog rizika zbog međusobne povezanosti predmetnih informatičkih sustava, ne utvrđuje se odredba o odgovornosti u slučaju da zbog kibernapada ili kvara i pada informatičkog sustava dođe do širenja osjetljivih informacija ili čak uništenja dokaza u postupku.

5.10. Slijedom toga, može doći do teške povrede prava stranaka, pri čemu nije predviđen način uspostave odgovornosti uzročnika, a moguće je čak i da same stranke moraju snositi posljedice te povrede ako se oni koji su je uzrokovali pozovu na višu silu.

6. **Opće napomene o Prijedlogu uredbe o dostavi pismena**

6.1. EGSO smatra da će se Prijedlogom uredbe o dostavi pismena poboljšati i ubrzati sudski postupci zahvaljujući pojednostavljenju i ubrzanju mehanizama suradnje za dostavu pismena. Time će se poboljšati izvršavanje pravde u predmetima s prekograničnim implikacijama, ojačati postupovna prava u građanskim stvarima i povećati uzajamno povjerenje među pravosudnim sustavima država članica.

6.2. Prijedlogom se želi iskorijeniti sporost i učestalo kršenje utvrđenih rokova – do čega dolazi jer pismena dostavljaju nadležna tijela – uvođenjem obveze da se dostava pismena obavlja elektroničkim putem. Nadalje, različitim ciljanim intervencijama nadležnih tijela jačaju se prava adresata na obranu s obzirom na nesigurnost u vezi s odbijanjem primitka pismena ili u slučaju presude zbog ogluhe.

6.3. Važno je istaknuti široko subjektivno i materijalno područje primjene Prijedloga s obzirom na to da uključuje sve fizičke i pravne osobe, među ostalim i sve trgovce, odnosno i mikropoduzeća, pri čemu se dopuštaju samo izričito utvrđene iznimke (članak 1. stavci 1. i 3.).

([9]) Presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, ECLI:EU:C:2018:158.

Potrebno je uskladiti sve jezične verzije kako bi se jasno utvrdilo da se Prijedlog uredbe ne odnosi samo na pismeno kojim se pokreće postupak već na sva sudska pismena u postupku.

6.4. EGSO se slaže s utvrđenim jamstvima i zaštitnim mjerama za „odbijanje primitka pismena" od strane adresata te s obvezom tijela za zaprimanje da o njima obavijesti adresata. S druge strane, u cilju uravnoteženja prava stranaka u postupku, neophodno je da tuženik bude u potpunosti upoznat s pismenom kojim se pokreće postupak, zbog čega bi jezični režim trebao obuhvaćati jezik koji tuženik razumije ili jedan od službenih jezika mjesta dostave.

6.5. Primjerena je odredba o dodatnim načinima dostave pismena, pri čemu se predviđaju dostava poštom, izravna dostava putem pravosudnih službenika, državnih službenika ili drugih nadležnih osoba države članice primateljice te elektronička dostava.

6.6. U svakom slučaju, važno je očuvati i zajamčiti cjelovitost i svrhu pismena, bilo sudskih bilo izvansudskih.

Bruxelles, 17. listopada 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER